

**R. P. Francisci Svarez, Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Conimbricensi Academia Olim
Primarij Theologiae Professoris emeriti, Opvs De Triplici
Virtute Theologica, Fide, Spe, Et ...**

Suárez, Francisco

Mogvntiae, 1622

Sect. 3. In quo gradu perfectionis sit virtus misericordiae.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93448](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93448)

SECTIO II.

Quid sit obiectum formale motuum Misericordie, & An sit virtus à Charitate distincta.

Tria supponuntur,

1. IN precedenti sectione explicauimus obiectum materiale, & actum misericordie, propter eorum coniunctionem: hic exponemus simul obiectum formale, & habitum, quia coniuncta sunt; prius verò nonnulla supponenda sunt: primum est, obiectum formale huius virtutis esse aliquid honestum; sunt enim actus misericordie, & eius materia rationi consentanea, ac sub honesta ratione appeti possunt. Secundum est, illis actibus generari habitum, qui sit virtus vera, quia actus illi sunt difficiles, ac honesti per se primo, & ex obiecto. Tertium est, hanc virtutem præcipue esse in voluntate, primo quia de omni virtute ita censuimus 1. 2. Secundò quia præcipue refertur ad alterum. Tertiò quia voluntas non est satis propensa ad succurrendum aliorum miseriis: non est tamen negandum generari in nobis in appetitu sensitivo aliquem habitum, quo disponatur ad cooperandum voluntati, atque aded ad miserendum: atque id constat ex generali doctrina de virtutibus in 1. 2. tum etiam quia his procedunt rationes factæ de voluntate: solum est differentia, quod in voluntate in super reperi possit misericordia infusa.

Coincidere misericordiam cum charitate, arguitur multipliciter.

1. His positis superest iam exponamus, quod sit obiectum formale huius virtutis? Atque aded quæ sit hæc virtus in specie, quod optime præstabitur in comparatione ad charitatem, etenim videtur ab illa non distingui. Primum quia si spectes primarium finem, vel actum huius virtutis, ille est subuenire miseris: hic autem actus est beneficentia quædam, benefacere autem proprius actus charitatis est: nā intrinsecè, & immediatè oritur ex bene velle. Item charitas, quæ inclinat ad bene faciendum, maximè inclinat ad benefaciendum indigenti. Rursus benefacere amico, cum non indiget, est actus charitatis: ergo multo magis cum indiget. Ad hæc, deficere in hoc actu subueniendi est planè deficere in ipso amore: ergo è contrariò &c. Tandem si actum tristitiæ, vel compassionis spectes, ille necessariò reuocandus est ad amorem: nam tristitia de malo oritur ex odio ipsius mali, & odium ex amore boni eiusdem subiecti: vnde & gaudium de bono proximi est actus charitatis: & è contrariò tristitia de bono proximi immediate est contra charitatem.

Prima sententia id affirmans.

2. Propter hæc esse potest prima sententia, quæ affirmat misericordiam esse charitatem in adæquate conceptam, & applicatam ad proximum indigentem, & inclinatam ad benefaciendum illi, & vti vocari misericordiam. Hæc sententia potest tribui D. Thom. 2. 2. q. 30. qui numerans misericordiam inter effectus charitatis, non est credendus voluisse numerare omnes actus à charitate imperatos, oportuisset enim, vt numeraret omnes virtutes: ergo intelligit de actu ipso elicito, & articulo secundo ad primum indicat in Deo idem esse amare, & miseri.

Vera sententia negans cum D. Tho. & aliis. Probatur solvendo rationes prioris sententia, & assignando speciale motuum misericordie.

3. Nihilominus contraria sententia est communis Diui Thomæ, citata quæstione trigesima, articulo tertio, & quarto, & quæstione trigesima secunda, articulo primo, vbi alij Theologi. Probatur conclusio solvendo rationes factas, & explicando simul motuum huius virtutis. Concludunt enim rationes factæ quasi materialiter posse charitatem sub suo motuo efficere omnem externum actum, quem facit misericordia, atque adeo versari circa totam materiam eius. Dices: charitatem posse aliquo modo dolere de miseria proximi, non tamen subuenire nisi per misericordiam. Contra. Nam

hos gratis dicitur, & oppositum concludunt rationes factæ, & patet ex vi, & efficacia charitatis, quæ non verbo, sed opere diligit, non tamen concludit dictæ rationes, in assignata materia, & actibus misericordie solum inueniri motuum honestum charitatis. Nam præter illud, potest reperiri aliud, quod ad misericordiam pertinet, & per quod misericordia à charitate distinguatur: motuum enim charitatis est ratio amicitie, & illud etiam debet esse proximum motuum in beneficentia, quæ est immediatè à charitate: tamen, seclusa amicitie ratione, hoc ipsum, quod est subuenire rationali naturæ indigenti, est per se honestum, & consentaneum rationi: & ablatum omni consideratione amicitie, & amoris, talis miseria per se mouet hominem ad honestam compassionem: & hoc motuum potest per se pertinere ad aliquam virtutem, & eam vocamus misericordiam. Et confirmatur, quia licet charitas possit suo motuo formali præstare ea, quæ ad alias virtutes pertinent, vt patet in poenitentia, religione, liberalitate &c. Nihilominus ponitur hæc virtutes propter specialia motua formalia: ergo idem pariter censendum erit in virtute misericordie: quod tandem sic explicatur: nam charitas respicit proximum, vt bonum, & vti sic, communicat cum eo bona: at verò misericordia respicit, vt miserum, & quodammodo quasi indignum beneuolentia, in quo est specialis difficultas, & maxima quædam honestas in illa vincenda.

SECTIO III.

In quo gradu perfectionis sit virtus misericordie.

1. Misericordie commendationibus ipse etiam sacre literæ redundat, ex aliis vero scriptoribus legi possunt quos citat Clichton. in Damascen. libro secundo fidei Orth. capite decimo quarto. Hoc verò loco solum comparatio facienda est cum Theologicis virtutibus: nam de reliquis hæcenus non est institutus sermo, quare nequit cum illis commode comparari. Si igitur compararetur misericordia cum Theologicis virtutibus constaret ab eis superari in perfectione. Ita D. Thomas secunda secundæ, articulo quarto, quæstionis 30. Primum nam Theologicis virtutibus immediatè coniungimur ultimo fini. Secundò earum obiecta, & actus sunt perfectionis: obiectum enim est Deus, quem immediate attingunt actus earum.

2. Sed hæc veritatem per se facilem, reddidit obscuram Sanctus Thomas articulo quarto citato, dicens misericordiam secundum se esse maximam virtutem: & cum illo addito videtur eam præferre charitati, quauis in ordine ad habentem leu. secundum nos perfectior sit charitas. In qua doctrina explicanda: inquit Caietanus, considerare virtutem aliquam secundum se, esse considerare perfectionem eius abstrahendo omnem habitudinem ad obiectum, & subiectum: & sic consideratam misericordiam, esse perfectiorem charitate: quauis in Deo dicatur melior, quia charitatem includit. Quæ neque verè, neque consequenter dicta sunt. Primum enim impossibile est considerare perfectionem virtutis præcise ordine ad obiectum: hoc enim ablato, neque manet species virtutis, neque vlla distinctio: nulla ergo fieri potest comparatio. Item perfectio virtutis ex actibus pensatur, actus verò in aliquo obiecto versatur. Vnde neque ipse Caietanus potuit explicare perfectionem misericordie, nisi in ordine ad actus, & obiecta. Deinde si misericordia præcisè sumpta neque in Deo, neque in nobis est perfectior, vbi obtinet illam excellentiam? Tandem quod vltimò dicit, non defendit D. Thomam: nam eadem ratione in nobis misericordia erit perfectior charitate, quatenus eam includit.

Aliter

DISPUTATIO V.

De preceptis Charitatis.

Omnella, quæ circa hæc charitatis præcepta late hic agitari poterant, ideo vel omnino hic omittimus, vel breuiter quidem attingimus, quia communia sunt præceptis aliarum virtutum fidei, Spei, & penitentiae, de quibus iam satis in propriis materiis. Cætera, quæ huius loci sunt propria, eo ordine prosequemur, vt in hac disputatione de internis præceptis, postea de peccatis contrariis: tandem de exterioribus præceptis contrariisque peccatis differamus.

SECTIO I.

Virum sit præceptum datum de diligendo Deo super omnia.

1. Dico primò. Omnibus hominibus impositum esse hoc præceptum. Constat Deuteronom. sexto. Diliges Dominum Deum tuum, ex toto corde tuo. Matthæi 10. & 23. Hoc est primum, & maximum mandatum. Dicitur autem primum, non quod primum locum teneat in Decalogo, vt quidam volunt, sed quia est præcipuum, & eminenter continet reliqua. Vnde propriè non continetur inter præcepta Decalogi: sed supponitur tanquam omnium fundamentum, vt docet Diuus Thomas prima secundæ, quæstione 100. articulo tertio, & secunda secundæ, quæstione 44. articulo primo. Conrad. illo articulo tertio, & Burgenf. Exodi 20. in addit. Et traditur in materia delegibus, ac patet Deuteronom. sexto, & Exod. 20. Ratio conclusionis est; quia huiusmodi dilectio est medium necessarium ad salutem, vt patet ex materia de Gratia: omnia autem talia media cadunt in præceptum. Sed contra: nam finis præcepti non cadit in præceptum: finis autem præcepti est charitas, 1. ad Timoth. 1. Respondetur. Illud esse verum de fine extrinseco, qui à materia præcepti distinguitur, secus verò est de eo præcepto, cuius materia est actus circa ipsum finem.

Prima conclusio.

Vide lib. 9. de legib. cap. 4. num. 4. Obiectio enodatur. videatur aut. thor. lib. 2. de leg. c. 10. & 11.

2. Dico secundò. Hoc præceptum, vt spectat ad Deum finem naturæ, naturæ est, & vt ad Deum finem gratiæ simpliciter supernaturale, etsi conaturalis sit ipsi gratiæ. Prior pars probatur, quia ius naturale est de his bonis, ad quæ homo natura sua inclinatur, teste Diuo Thoma prima secundæ, quæstione trigesima quarta. Sed ad hunc amorem, homo natura sua inclinatur, vt supra disputatione prima, sectione quinta ostensum est: ergo. Secundò homo ex lege naturæ tenetur diligere Deum, sicut, & honorare, & cognoscere: ergo eadem lege tenetur amare Deum aut supra se, aut æquè, aut infra se. Hæc duo vltima dici nequeunt, quia impossibile est actum inordinatum præcipi legi naturæ: ergo tenetur diligere super omnia. Tertio lex naturæ obligat ad amandum honestum super omne aliud bonum, & prætermittere omne commodum, ne contra honestum faciamus: ergo maximè cadit hæc obligatio in bonum maximè honestum, & quod est finis totius honestatis. Vltimò quia alioquin stando in lege naturæ, nullum esset peccatum mortale quod est error. Sequela patet: Quia ratio peccati mortalis in hoc maximè consistit, quod est contrarium dilectioni super omnia.

Secunda conclusio tripartita.

Probatur prior pars primo.

Secundo.

Tertio.

Quarto.

Secunda pars conclusionis est de fide positæ in materia de Gratia, ubi ostendimus actus fidei, spei, & charitatis esse supernaturales, & cap. 6. & lib. 6. c. 1.

naturæ.

3. Aliter igitur explicatur dicta distinctio, misericordiam secundum se considerata: nihil aliud esse, quam misericordiam abstractam ab omni imperfectione, quam habet ex creaturis, & ab omni perfectione extrinseca, sed solum secundum illam, quam habet ex propria ratione formali, & hoc sensu videtur velle Diuus Thomas, misericordiam esse meliorem charitate: quia misericordia secundum se dicit virtutem subleuatiam miseræ: ergo misericordia summa in sua ratione dicit virtutem subleuatiam omnis miseræ: ergo actum purum infinitè perfectum, ac potentem. Quapropter hæc virtus dicitur maximè propria Dei, & opera misericordiæ dicuntur superare reliqua Psalm. 114. Dices, neque misericordiam Dei posse subleuare omnem miseriam, quia non potest à creatura auferre omnem imperfectionem. Respondetur simpliciter posse auferre omnem miseriam, quæ auferri potest, & hoc factum est, vt talis misericordia requirat infinitam perfectionem simpliciter.

Obiectio tentat.

4. Hæc sententia defenditur à multis Thomistis, sed non placet. Vnde censo Charitatem comparatam secundum se cum misericordia esse simpliciter meliorem: atque ad id in Deo comparando attributa eo modo, quo à nobis distinguuntur, excellensius attributum esse charitatem. Primò, quia est finis misericordiæ. Secundò quia etiam ipsi Deo melius est summo amore sibi coniungi, quam aliorum misereri. Tertiò quia melius est obiectum charitatis, & eius actus. Quartò quia id excellentiæ, quod videtur esse in misericordia, eminentiori modo est in charitate: nam sicut misericordia est subleuatia miseræ: ita charitas benefactiua: vnde charitas in suo conceptu summè perfecta est, & infinitè communicatiua omnis perfectionis: quod etiam requirit actum purum, & infinitam potentiam. Præterea in hoc excellit charitas, quia non solum ad externam communicationem, sed ad eam etiam, quæ intra Deum est, inclinatur. Vnde non solum communicat perfectionem finitam in infinitum, sed etiam perfectionem simpliciter infinitam per processiones ad intra: nam licet illæ non sint à voluntate libera, sunt tamen propensionibus voluntatis consentaneæ: & ea, quæ est per amorem, est à charitate, quauis per modum naturæ influente.

3. Ad Diuum igitur Thomam respondetur, non simpliciter, sed secundum quid prætulisse misericordiam charitati, eas secundum se considerando: quia charitas per se non dicit rationem superioris, sed est inter æquales: at misericordia, quia respicit miseriam, secundum se importat quandam excellentiam, præcipuè si intelligatur perfecta, & potens perficere actum suum: & quia hoc non requirit misericordia secundum se, aut prout in nobis est, ideo vti nullo modo dicit superare charitatem. Atq; hinc etiam fit, vt per se Deo conueniat, aliis quasi per accidens: & præcipuè id dicitur comparando misericordiam ad interitum & punitiōem, quia misereri oritur ab intrinseco ex visceribus Dei, punire verò ab intrinseco ex hominum meritis. Sed quæres, An saltem respectu fidei, & spei misericordia secundum se dici possit perfectio? Respondetur sine dubio superare illas in hoc, quod in proprio conceptu non includit imperfectionem, sed perfectionem simpliciter, fides verò, & spes propter modum tendendi in obiectum dicunt imperfectionem, & non possunt esse in Deo formaliter, in quo non solum à misericordia, sed etiam à iustitia, & omnibus perfectionibus simpliciter superantur: nihilominus tamen in nobis perfectiores sunt fides, & spes, quia illa misericordiæ ratio contracta est ad imperfectum statum, & aliunde illæ excedunt in obiecti dignitate.

Quæstio 3. de Th. mis. secundum se considerando.

Obiectio tentat.

Obiectio tentat.

Obiectio tentat.

Obiectio tentat.

Obiectio tentat.

Obiectio tentat.

Obiectio tentat.

Obiectio tentat.

Obiectio tentat.

Obiectio tentat.

Obiectio tentat.

Obiectio tentat.

Obiectio tentat.

Obiectio tentat.

Obiectio tentat.

Obiectio tentat.

Obiectio tentat.

Obiectio tentat.

Obiectio tentat.

Obiectio tentat.

Obiectio tentat.

Obiectio tentat.

Obiectio tentat.

Obiectio tentat.

Obiectio tentat.

Obiectio tentat.

Obiectio tentat.

Obiectio tentat.

Obiectio tentat.

Obiectio tentat.

Obiectio tentat.